

MH-103

April-2025

B.Ed., Sem.-IV

B-112 : Psychology

Time : 2½ Hours]

[Max. Marks : 70

1. નીચેના કોઈપણ એક પ્રશ્ન સમૂહનો જવાબ આપો : 14

- (i) અનુબંધનો અર્થ જણાવી તેનું મહત્ત્વ સમજાવો.
- (ii) મનોવૈજ્ઞાનિક ખંડની સંકલ્પના સ્પષ્ટ કરી, તેના સાધનોની યાદી બનાવી તેની જાળવણી વિશે વિગતે નોંધ લખો.

અથવા

- (i) સહભ્યાસિક પ્રવૃત્તિઓનો અર્થ જણાવી જીવન કૌશલ્યના વિકાસમાં મહત્ત્વ સમજાવો.
- (ii) મનોવૈજ્ઞાનિક કોર્નર એટલે શું ? મનોવૈજ્ઞાનિક કોર્નરની રચના સવિસ્તાર સમજાવો.

2. નીચેના કોઈપણ એક પ્રશ્ન સમૂહનો જવાબ આપો : 14

- (i) વિધાયક મનોવિજ્ઞાનની વ્યાખ્યા આપી તેના ધ્યેયો અને સુખના પ્રકારોની વિસ્તૃત સમજૂતી આપો.
- (ii) શા માટે પાઠ્યોજન કરતી વખતે સંદર્ભ સાહિત્યનો ઉપયોગ કરવો જોઈએ ? ઉદાહરણ દ્વારા સમજૂતી આપો.

અથવા

- (i) મનોવિજ્ઞાન કલબના હેતુઓ જણાવી તેમની પ્રવૃત્તિઓનું વિસ્તૃત વર્ણન કરો.
- (ii) મનોવિજ્ઞાન વિષયના શિક્ષકની બનવા માટેની લાયકાત જણાવી એક મનોવિજ્ઞાન વિષયના શિક્ષક તરીકે વર્ગખંડમાં તમારી શું ભૂમિકા હોવી જોઈએ તે સમજાવો.

3. નીચેના કોઈપણ એક પ્રશ્ન સમૂહનો જવાબ આપો : 14

- (i) મનોવૈજ્ઞાનિક સુખાકારીનો અર્થ અને તેના માપનની રીતોનું વિસ્તૃત વર્ણન કરો.
- (ii) આદર્શ પાઠ્યપુસ્તકના લક્ષણો જણાવી તેના સંદર્ભમાં ધોરણ-11ના પાઠ્યપુસ્તકની સમીક્ષા કરો.

અથવા

- (i) શૈક્ષણિક સાધનોના લક્ષણોની વિસ્તૃત સમજૂતી આપો.
- (ii) મનોવૈજ્ઞાનિક પ્રયોગશાળા બનાવવા માટે ક્યાં-ક્યાં પડકારોનો સામનો કરવો પડે તેની વિગતે ચર્ચા કરો.

4. નીચેના કોઈપણ એક પ્રશ્ન સમૂહનો જવાબ આપો : 14

- (i) પ્રેરણાનો અર્થ જણાવી અબ્રાહમ મેસ્લોના શ્રેણીક્રમના સિદ્ધાંતની સવિસ્તાર સમજૂતી આપો.
- (ii) ચેતનાની વ્યાખ્યા જણાવી ચેતનાની વિવિધ અવસ્થાઓ વર્ણવો.

અથવા

- (i) વ્યવસ્થાપકોના મૂળભૂત કાર્યો જણાવો.
- (ii) વિધાયક – નિષેધક ભાવ માપતુલાનું વર્ણન કરો.

5. નીચે આપેલા કુલ બાર પ્રશ્નોમાંથી કોઈપણ સાત પ્રશ્નોના ઉત્તર આપો : 14

- (1) ભાવાતીત ધ્યાનના પ્રણેતા કોણ છે ?
- (2) મનોવિજ્ઞાનની વ્યાખ્યા આપો.
- (3) ઉથલો એટલે શું ?
- (4) અસરકારક શિક્ષકની કોઈ ત્રણ લાક્ષણિકતાઓ જણાવો.
- (5) કેન્દ્રીયકરણ એટલે શું ?
- (6) આવેગ એટલે શું ?
- (7) મનોવિજ્ઞાન શબ્દ કયા બે અંગ્રેજી શબ્દોનો બનેલો છે ?
- (8) મનોવિજ્ઞાનના કોઈપણ ત્રણ સામયિકોના નામ આપો.
- (9) જાતીયતા વિશે કયો ભારતીય ગ્રંથ વિશ્વ પ્રસિદ્ધ છે ?
- (10) ઉત્તેજક ઔષધો કોને કહેવાય ?
- (11) સૂક્ષ્મ શરીરની વ્યાખ્યા આપો.
- (12) કયા મનોવૈજ્ઞાનિકોએ માનવીના 'સારાપણા' અને 'અનોખાપણા' પર ભાર આપ્યો હતો ?

Seat No. : _____

MH-103

April-2025

B.Ed., Sem.-IV

B-112 : Psychology

Time : 2½ Hours]

[Max. Marks : 70

1. Give an answer of any **ONE GROUP** of questions : **14**

- (i) Explain the meaning of a correlation and its importance.
- (ii) Clarify the concept of a psychology room, list its equipments, and write detailed note about its maintenance.

OR

- (i) Explain the meaning of co-curricular activities and their importance in the development of life skills.
- (ii) What is a psychological corner ? Explain the structure of a psychological corner in detail.

2. Give an answer of any **ONE GROUP** of questions : **14**

- (i) Define normative psychology and provide a detailed explanation of its goals and types of happiness.
- (ii) Why should reference literature be used while planning lessons ? Explain with an example.

OR

- (i) State the objectives of the Psychology Club and describe their activities in detail.
- (ii) Explain the qualifications to become a psychology teacher and what your role should be in the classroom as a psychology teacher.

3. Give an answer of any **ONE GROUP** of questions : **14**

- (i) Explain in detail the meaning of psychological well-being and the methods of its measurement.
- (ii) Review the textbook of Standard 11 in terms of the features of an ideal textbook.

OR

- (i) Give a detailed explanation of the features of educational tools.
- (ii) Discuss in detail the challenges faced in setting up a psychological laboratory.

4. Give an answer of any **ONE GROUP** of questions : **14**

- (i) Explain the meaning of motivation and give a detailed explanation of Abraham Maslow's hierarchy of needs theory.
- (ii) Define consciousness and describe the different states of consciousness.

OR

- (i) State the basic functions of managers.
- (ii) Describe the legislative-prohibitive price scale.

5. Answer any **7** out of the total **12** questions given below : **14**

- (1) Who is the founder of Transcendental Meditation ?
 - (2) Give the definition of Psychology.
 - (3) What is a reversal ?
 - (4) Name any three characteristics of an effective teacher.
 - (5) What is centralization ?
 - (6) What is Emotion ?
 - (7) The word psychology is made up of which two English words ?
 - (8) Name any three psychology journals.
 - (9) Which Indian book on sexuality is world famous ?
 - (10) What are stimulant drugs called ?
 - (11) Define the subtle body.
 - (12) Which psychologists emphasized the 'goodness' and 'uniqueness' of humans ?
-